

Notat

Til: Folketingets Uddannelsesudvalg og Socialudvalg
Fra: Klaus Nørskov, Børne- og Kulturchefforeningen
Cc:
Dato: 17. marts 2004
Vedr.: Oplæg for Folketingets Uddannelsesudvalg og Socialudvalg onsdag d. 17. marts 2004 kl. 13:30 – 15:30.

Forventninger og krav til fremtidens pædagoger på børne- og kulturområdet.

Tak for indbydelsen til at præsentere Børne- og Kulturchefforeningens (BKFs) forventninger og krav til fremtidens pædagoger på børne- og kulturområdet – med afsæt i EVA's evaluering af pædagoguddannelsen.

Som direktører og chefer på skole-, daginstitutions-, special- og kulturområdet, er vi de chefer, der repræsenterer næsten den samlede gruppe af pædagoger ansat på det kommunale område – og med tæt samarbejde med de pædagoger, som er ansat i amtskommunale og statslige institutioner samt i private eller selvejende institutioner.

Vi har brug for pædagoger med en generalistuddannelse, med brede personlige, sociale, kommunikative og faglige kompetencer. Pædagoger, som er engagerede, fleksible og som kan og vil samarbejde med forskellige faggrupper.

Vi har brug for pædagoger, som kan løfte den kommende opgave med læreplaner og de 6 centrale temaer, som loven her stiller krav om. Det fordrer endvidere pædagoger, som er fagligt og metodisk kompetente. Pædagoger, som også kan arbejde struktureret og helhedsorienteret, og som kan dokumentere det, de gør.

Det er desværre ikke det, der kendetegner området i dag.

Pædagogkompetencer

Der er således klart behov for at sætte fokus på, hvad det er for kompetencer, som morgendagens pædagoger skal have.

Jeg opfatter kompetence som individets potentielle handlingsberedskab i relation til en given opgave, situation eller kontekst - her det pædagogiske arbejde.

Altså det at magte - eller bedre mestre – en given situation. At kunne, at ville og at gøre det rigtige på det rigtige tidspunkt og på den mest hensigtsmæssige måde.

I den kompetenceprofil for pædagoger, som jeg via BKF har været med til at udarbejde i regi af Undervisningsministeriet, peger vi på nødvendigheden af pædagogers kompetence til at handle og reflektere, samt seks professionelle grundkompetencer:

1. Social- og kommunikativ kompetence
2. Personlig og relationel kompetence
3. Faglig kompetence
 - *Teoretisk viden og metoder*
 - *Professionskompetence*
 - *Kulturel kompetence*
 - *Musisk og kreativ kompetence*
4. Organisatorisk kompetence
5. Systemkompetence
6. Udviklings- og læringskompetence

Jeg vil i øvrigt henvise til kompetenceprofilen, som jeg nævnte før, og som er afleveret til jer – har jeg fået oplyst – her i starten af året.

Det er naturligvis afgørende, at pædagoguddannelsen har en kvalitet og et indhold, der støtter udviklingen af disse kompetencer hos de færdiguddannede pædagoger – på bachelorniveau.

Og den vare leverer den nuværende pædagoguddannelse ikke.

Sammen og hver for sig – om lærer- og pædagoguddannelserne

Der er behov for at samtænke lærer – og pædagoguddannelserne. Ikke, at de to uddannelser skal smeltes sammen. Men der er et udtalt behov for fælles værdier og mål – for et fælles børnesyn mellem lærere og pædagoger – som også bør genspejles i de to uddannelser.

De to uddannelsers kernefaglighed skal fastholdes, og en stærk faglig identitet er forudsætningen for, at der kan skabes en frugtbar, tværfaglig sammenhæng mellem de pædagogiske tilbud til børn med udgangspunkt i fælles børnesyn.

Der er jo ingen slinger i valsen, når man spørger kommunalpolitikere, lærere, pædagoger mf. om nødvendigheden af, at lærere og pædagoger samarbejder. Alle er enige om, at det er vigtigt. I de fleste kommuner er der oprettet formelle samarbejdsrelationer mellem børnehaver og skoler i forbindelse med børnenes overgang til skole, ligesom der almindeligvis er et formaliseret samarbejde mellem undervisning og SFO/fritidstilbud.

Det typiske er imidlertid, at der er tale om samarbejde mellem de voksne – lærere og pædagoger – som kun indirekte relaterer sig til den pædagogiske kerneydelse. Samarbejdet drejer sig som regel om mere teknisk/praktiske ting, lokaler, videregivelse af informationer, forældresamarbejde o.lign., og - desværre - sjældnere om fælles pædagogisk planlægning og udvikling.

Netop det praktiske samarbejde om og med børnene vil være værdifuldt, fordi de to faggrupper har forskellige kompetencer.

Lærere vil bl.a. kunne inspirere pædagogerne med en målrettet, lærings- og indholdsorienteret tilgang, pædagoger vil kunne give vigtige bidrag til skolens rummelighed med deres relationsorienterede tilgang.

Og de behov, der trænger sig mest på, er ikke ukendte i den offentlige debat, fx: sårbare børn, den øgede risiko for udskilning, skole- og læseparathed mm.

I ft. de to uddannelser kan man forestille sig fælles basismoduler på det pædagogiske/psykologiske område, herunder praktikken, fælles afsluttende bacheloropgave mm.

Et fælles modul om organisation og ledelse vil kunne bidrage til en fælles ledelsesopfattelse.

Den nye pædagoguddannelse

EVAs evaluering af pædagoguddannelsen kommer på mange måder kommer godt rundt om de problemstillinger, der knytter sig til uddannelsen – og de krav og forventninger, som vi har i kommunerne til de opgaver, som pædagogerne varetager – og forventes at varetage i fremtiden.

Den faglige kvalitet i uddannelsen

EVAs rapport tegner et billede af, at kvaliteten af uddannelsen ikke er i orden. Et billede, vi som kommunale chefer og praktikere klart kan nikke genkendende til.

Kvaliteten af de nyuddannede pædagoger er alt for svingende – og en væsentlig del af de nyuddannede har simpelthen ikke kompetencer på et niveau, som det forventes i kommunerne af medarbejdere med en professionsbacheloruddannelse.

Det taler for sig selv, når kun ca. 1 % af de studerende – hvor en relativ stor del af de studerende, der optages, har svage teoretiske forudsætninger og/eller er revalidender – dumper til 1. årsprøven.

Der optages alt for mange med for svagt et teoretisk grundlag – hovedprincippet må være en gymnasial uddannelse som optagelsesgrundlag for at kunne magte studiet.

Endvidere er det et klart behov for kvalitetsudvikling og kvalitetssikring af uddannelsen – med centrale krav til mål, indhold, organisering, evaluering og eksamener. Det er ikke acceptabelt – set fra et aftagersynspunkt – at der er lige så mange forskellige pædagoguddannelser, som der er seminarier i landet.

Endvidere må der sikres en sammenhæng mellem undervisning/teori, praktik og eksamens/evalueringsformer.

Generalistuddannelsen

Ca. tre fjerdedele af pædagogerne er ansat på almenområdet og har med børn at gøre. Det vil primært sige daginstitutioner, 0 – 6 år, skoler/SFO og klubber.

Vi har brug for en generalistuddannelse – og gerne som beskrevet i EVAs rapport – med udgangspunkt i almenområdet. En generalistuddannelse, som understøtter inclusion af svage borgere i almensystemet.

EVA peger på to fordybelsesperioder i uddannelsen – begge knyttet til en praktikperiode.

Det støtter BKF, og vi ser gerne:

- En faglig/pædagogisk/psykologisk fordybelsesperiode – fælles for alle studerende
- En fordybelsesperiode knyttet op omkring brugergrupper. BKF skal her foreslå:
 - Børn: 0 – 10 årsområdet, almenområdet
 - Unge: 10 – ca. 18 år, almenområdet
 - Mennesker med fysiske og psykiske handicaps
 - Mennesker med sociale problemer

Det er i denne sammenhæng væsentligt at understrege, at almenområdet skal ses bredt – bredt med væsentlig vægt ift. inclusion af sårbare børn og unge.

Praktikken

Praktikken udgør i dag 40% af uddannelsen, herunder to lønnede praktikforløb af 6 måneder, som ikke direkte er koblet til uddannelsen. Det er BKF's opfattelse, at praktikken udgør en alt for stor del af uddannelse, og at praktikforløbet ikke understøtter uddannelsen og har en kvalitetsmæssig tyngde, der berettiger til at opretholde den på det nuværende niveau og med den nuværende form.

Praktikken bør knyttes direkte op omkring uddannelses indhold og teori – gerne som undersøgelsespraktik og fordybelsespraktik, som foreslået af EVA.

Samlet bør praktikforløbet fastsættes til ca. ½ årsværk. Denne reduktion er primært begrundet i behovet for at styrke det faglige/teoretiske indhold i uddannelsen sekundært i, at der ikke uddannelsesmæssigt er behov for arbejdspraktikforløb af et sådan omfang.

Den lønnede arbejdspraktik bør således afskaffes.

Herudover skal det nævnes, at arbejdspraktikken giver en række markante ulemper ift. den daglige pædagogiske praksis i den enkelte institution, idet praktikanterne indgår i et reelt ansættelsesforhold og erstatter fast ansat personale i institutionerne.

Altså en praktikordning, som minder om den, der er gældende for de lærerstuderende.

Tak for jeres opmærksomhed!

Klaus Nørskov